

Standpunt herziening bekostiging mbo

Betreft: Reactie op de brief van de vaste commissie voor OCW van 2 september 2026

Geachte leden van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

In Noord-Nederland werken DCTerra, Noorderpoort en Alfa-college al jarenlang samen aan toekomstbestendig beroepsonderwijs. Waar de samenwerking aanvankelijk vooral bestond uit afspraken over opleidingsportfolio's en regionale uitruil van opleidingen, heeft deze zich in de afgelopen jaren ontwikkeld tot de DNA-samenwerking. Deze ontwikkeling is niet het gevolg van noodzaak alleen, maar van een bewuste bestuurlijke keuze om gezamenlijk verantwoordelijkheid te nemen voor de kwaliteit, toegankelijkheid en toekomstbestendigheid van het beroepsonderwijs in onze regio.

Die keuze werd ingegeven door ontwikkelingen waarop individuele instellingen nauwelijks invloed hebben. De demografische ontwikkeling leidt in grote delen van Noord-Nederland al geruime tijd tot een afnemend aantal studenten. Tegelijkertijd groeit de vraag naar goed opgeleide vakmensen. De energietransitie, digitalisering, de zorgvraag en de verduurzaming van de economie vragen om een beroepsonderwijs dat wendbaar is en blijvend kan bijdragen aan de ontwikkeling van talent.

Onze regio staat daarmee voor een dubbele opgave. Enerzijds willen wij beroepsonderwijs bereikbaar en toegankelijk houden voor studenten in stad en regio. Anderzijds moeten wij voldoende innovatiekracht behouden om samen met werkgevers en maatschappelijke partners in te spelen op ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. Juist in een omgeving van demografische krimp staan deze doelen onder druk.

De DNA-samenwerking is ons antwoord op deze ontwikkeling. Door gezamenlijk verantwoordelijkheid te nemen voor onderwijs, innovatie en regionale opgaven versterken wij zowel de toegankelijkheid als de innovatiekracht van het beroepsonderwijs. Samenwerking maakt het mogelijk om voorzieningen in stand te houden die afzonderlijke instellingen op termijn moeilijker zouden kunnen dragen. Tegelijkertijd biedt zij ruimte om te investeren in vernieuwing, flexibilisering en een sterke aansluiting op de arbeidsmarkt.

Zonder deze beweging zou het risico aanzienlijk groter zijn geweest dat opleidingen zouden verdwijnen, voorzieningen onder druk zouden komen te staan en de afstand tussen onderwijs en arbeidsmarkt verder zou toenemen. Juist door gezamenlijk op te trekken zijn wij beter in staat gebleken om de kwaliteit, bereikbaarheid en relevantie van het beroepsonderwijs in Noord-Nederland te behouden en verder te versterken.

Vanuit deze praktijk beoordelen wij het voorgestelde bekostigingsmodel overwegend positief.

In de eerste plaats draagt het voorstel bij aan meer stabiliteit in de bekostiging. De combinatie van een vaste voet, een toegankelijkheidstoelage, lumpsumbekostiging en de T-2-systematiek doet meer recht aan de vaste kosten die samenhangen met het verzorgen van bereikbaar beroepsonderwijs. Daarmee ontstaat een steviger fundament voor instellingen die ook in minder dichtbevolkte regio's een breed en toegankelijk opleidingsaanbod moeten blijven verzorgen.

In de tweede plaats waarderen wij de nadruk op innovatie, flexibilisering en samenwerking met het werkveld. De arbeidsmarkt vraagt om een mbo dat snel kan inspelen op veranderingen en dat samen met werkgevers werkt aan talentontwikkeling. De voorgestelde richting sluit goed aan bij deze ambitie en bij de beweging die in de Talentstrategie wordt ingezet. In het bijzonder waarderen wij de mogelijkheid om samenwerking zowel regionaal als bovenregionaal en sectoraal vorm te geven. Deze ruimte voor variatie is voor onze regio van belang, in het bijzonder voor het groene onderwijs.

Tegelijkertijd zien wij een aantal aandachtspunten voor een succesvolle uitvoering:

- Allereerst vraagt samenwerking uiteindelijk om bestuurlijk leiderschap. Bekostiging kan samenwerking ondersteunen, maar duurzame samenwerking ontstaat alleen wanneer instellingen bereid zijn gezamenlijke verantwoordelijkheid boven het eigen instellingsbelang te plaatsen.
- Daarnaast vragen wij aandacht voor Leven Lang Ontwikkelen. De uitdagingen op de arbeidsmarkt beperken zich niet tot initiële studenten. Ook de scholing, bijscholing en omscholing van werkenden vragen om een duurzaam perspectief binnen het stelsel.
- Ten slotte achten wij het van belang dat samenwerking waar mogelijk ook in wet- en regelgeving verder wordt ondersteund. In dat kader zien wij uit naar de evaluatie van de Wet samenwerkingscolleges en de mogelijkheden om bestuurlijke samenwerking verder te faciliteren.

Wij onderkennen dat herverdeeffecten een onvermijdelijk onderdeel zijn van iedere stelselwijziging. Hoewel de herverdeling betrekking heeft op circa € 80 miljoen binnen een bekostigingsstelsel van ongeveer € 5 miljard, kunnen de gevolgen voor individuele instellingen aanzienlijk zijn. De kern van deze discussie is voor ons echter niet welke instellingen winnen of verliezen, maar of het bekostigingsstelsel voldoende waarborgen biedt om ook in krimpregio's bereikbaar en kwalitatief hoogwaardig beroepsonderwijs in stand te houden. Vanuit dat perspectief zien wij deze herziening als een noodzakelijke stap. Voor onze regio gaat het er niet om beter te worden van deze herverdeling, maar om te voorkomen dat de financiële basis onder het niveau komt dat nodig is om bereikbaar, kwalitatief hoogwaardig en innovatief beroepsonderwijs in stand te houden.

Wij ondersteunen daarom de voorgestelde richting van de herziening van de mbo-bekostiging. Wij onderschrijven daarin het position paper zoals dat is opgesteld door de MBO Raad. De herziening van de mbo-bekostiging biedt een betere basis om ook in de toekomst toegankelijk, kwalitatief hoogwaardig en innovatief beroepsonderwijs in alle regio's te waarborgen en versterkt de beweging van concurrentie naar samenwerking. Wij roepen de MBO Raad op deze koers onverminderd te blijven steunen en zich, samen met de sector, in te zetten voor een zorgvuldige uitwerking en invoering ervan.

Met vriendelijke groet,

Namens de Colleges van Bestuur van DCTerra, Noorderpoort en Alfa-college,

DCTerra

Arwin Nimis

Erna Daling

Mare Riemersma-Diephuis

Noorderpoort

Regina Bouius

Gerda Dekker

Alfa-college

Wim Moes

Enno van der Werff